Silkeborg Avis

eller

Midt-Jyllands Folketidende.

Bladet udgaar hver Søgnedag og koster i Silkeborg . . . . . 2 Kr. „ Øre, i Silkeborg Postdistrikt . . . . 2 — 46 — udenfor do. do. . . . . . 2 — 54 —

Kundgjørelser koster: pr. Korpuslinie eller dens Plads første Gang 12 Ø., anden Gang 8 Ø., tredie Gang 5 Ø. I flere Tilfælde gives Rabat.

Nr. 60. Lørdagen den 12te Marts 1887. 31te Aarg.

Hos
Carl Rasmussen
i Papirfabrikens Have
faas til enhver Tid smukke **levende Krandse** fra 1 Kr. til højere Priser, samt **Buketter** og alle Slags **Potteplanter.**
Bestillinger paa gode rodpodede **Roser,** alle Sorter **Rodfrugt-, Urte-** og **Blomsterfrø** samt alt andet til Faget henhørende modtages og effektueres hurtigt og billigt.

Brev fra Hovedstaden.

Kjøbenhavn, den 10de Marts.

Dansk Fredsforening.

Den kjøbenhavnske Afdeling af denne Forening foretog sin endelige Konstitution og Valg af selvstændig Bestyrelse i et Møde i Studentersamfundets Lokale i Aftes.

Folkethingsmand Bajer aabnede Mødet og bød Forsamlingen Velkommen.

Grosserer Alfr. Christensen holdt et Foredrag om Militarismen og Fredstanken. Grunden til, at Folk hængte saaledes ved Militærvæsenet, som det gjorde, var Menneskeslægtens sædvanlige Sky for at bryde med nedarvede Forhold. Militærvæsenet hørte ikke hjemme i civiliserede Stater. Hvad specielt Danmark angaar, gav Historien os Exempel paa Exempel paa, at Militærvæsenet kun havde skaffet os Blodudøsning og ødelæggende Tab. Landets surtfortjente Penge sættes over Styr ved at føre Krig, og det værste er jo endda nu, at langtfra alle er enige derom. Ikke destomindre tvinges Indbyggerne alle til at være Soldater og bidrage til Militarismen. Vi har udadtil kun én Opgave: at holde os neutrale.

Bajer udtalte sig om Fredsforeningernes Opgave, og lod derefter foretage Valg af Bestyrelse for den kjøbenhavnske Afdeling, hvortil bl. a. valgtes Fru Nørlund og Grosserer Alfr. Christensen.

Student Jacobsen: Krigsgalskab er noget af det mést forkastelige. Enhver, der arbejder derimod, bør støttes.

Fabrikant Schultz: Det nytter foreløbig ikke at tale om Afvæbning, vi maa have Folkevæbning.

Alfr. Christensen vilde principielt have Afvæbning. Han var en rén Kvæker i dette Spørgsmaal, men kunde godt indrømme, at det var umuligt strax at føre Afvæbningen igjennem.

Bajer: Naar vi vil virke for et Formaal, maa vi gjøre os tre Spørgsmaal: hvor staar vi, hvor vil vi hen og hvorledes kommer vi dér?

Militarismen er ved at vinde Indpas hos os, det er sikkert, vi vil derfor have Retten sat i Stedet for Magten her som paa alle andre Omraader, Retten i det borgerlige og politiske Liv sat i Stedet for den raa Magt. For at naa dette Maal maa vi have Folkevæbning, thi et Folk i Vaaben er overalt det bedste Værn for et Lands Frihed. Denne Udtalelse om Folkevæbningen kunde synes underlig af en Fredsven, men den er nødvendig som Gjennemgangsled, før Afvæbning kan naaes. Vort foreløbige Maal er at faa Vaabnet vristet ud af Fyrstens Haand og lagt over i Folkets.

For at naa dette Maal maa vi, ihukommende Bjørnsons

— hvad du evner
kast af
i det nærmeste Krav! —

søge vor Tilknytningspunkter i Dagens Politik. I Morgen skal nu Kjøbenhavns Befæstning for i Landsthinget. At befæste Kjøbenhavn skér særlig for Ruslands Skyld, men det saa højtpriste Venskab med denne Magt kan blive skjæbnesvangert under evropæiske Konflikter.

Det er i alle Landes vel forstaaede Interesse, at ingen Stormagt kommer i Besiddelse af Indløbet til Østersøen, og det er Storebælt for Krigsskibes og Sundet for Handelsskibes Vedkommende. Vor Opgave bør efter min Mening være den at være Portvogter for Østersøen. — Taleren udviklede Spørgsmaalet om den af ham foreslaaede parlamentariske Kommissions Betydning for at bringe os paa det rene med, hvilke Forandringer et Neutralitets-Forbund mellem de nordiske Riger maatte hidføre i vor Forsvarspolitik. Fredsforeningerne har ud over det politiske mange andre Opgaver, f. Ex. paa Pædagogikens Omraade. Historien skulde lære én Fædrelandskjærlighed, men ikke Fædrelands-Egenkjærlighed. Præsterne drev en lidet kristelig Forsvarsagitation.

Kursusbestyrer Rasmussen, Bajer og flere Talere diskuterede Forslaget om den parlamentariske Kommission; man udtalte Ønskeligheden af, at der blev holdt nogle større Møder for at rejse Stemning for denne Sag.

Schultz beklagede den kjøbenhavnske Oppositionspresses lunkne Holdning overfor Fredsbevægelsen.

Bajer lagde Kvinderne paa Sinde, at man kunde lære en Dél af Højres Kvindeagitation.

Der foretoges sluttelig en Dél Indmeldelser i Foreningen.

Lærer Fogtmann for Højesteret.

I Torsdags paabegyndtes Sagen mod suspenderet Skolelærer, Folkethingsmand C. L. Fogtmann.

Efter at Sjællands Stifts extraordinære Landemodes Dom, hvorved Fogtmann er idømt en Bøde af 200 Kr., var oplæst, udtalte

Aktor, Højesteretssagfører Shaw: Fogtmann er tiltalt for Overtrædelsen af sin Embedspligt og blev ved Provsteretsdommen fradømt sit Embede. Jeg skal ikke udtale mig udførligt. da Sagen er af lignende Beskaffenhed som den, der ved Højesteret fandt Sted mod Lærer Jensen, Kamstrup.

Efter denne Dom følger det, at enhver Skolelærer, der gjør sig skyldig i agitatorisk Optræden, er strafskyldig efter § 142. Det er sagt, at paa Grund af Vedkommendes Stilling som Statsborger var Ministeriet ikke berettiget til at give Mundkurvcirkulæret. Dette Argument kan vist ikke længer anføres, ligesaa lidt som Indvendingerne mod, at Vedkommende paa Grund af sin Agitation kunde fradømmes sit Embede. Tilbage staar Spørgsmaalet: har tiltalte ved sin Optræden paa Møderne gjort sig skyldig i strafbar Agitation i Henhold til Cirkulæret. Det kommer an paa, om tiltalte ved sin Optræden som Hélhed har gjort sig skyldig i Brud paa Forbudet; derfor skal jeg i mit Foredrag kun anføre enkelte Ytringer. Fogtmann har ganske vist ofte brugt Udtrykket man, uden udtrykkelig at nævne Regeringen; denne Forsigtighed vil dog ikke kunne hjælpe ham. Af saadanne Ytringer skal fremhæves: det nuværende Regeringssystem er raaddent; Tyve vedbliver at være Tyve, selv om de ikke straffes; det gjælder om at holde Overbevisningen om vor Sags Retfærdighed oppe hos de unge; slaar den lige Vej ikke til, saa gaar man ad Om- og Snigveje; Ungdommen skal opdrages til at hævde vor ubrødelige Ret; Regeringen betragter Embedsmændene som Piberne i en Lirekasse osv.

Disse Udtalelser maa være tilstrækkelige Prøver paa den ophidsende Tone, i hvilken tiltalte har talt. De edfæstede Vidneforklaringer maa staa fast, selv om Vidnerne var tiltaltes politiske Modstandere.

Det Argument, at tiltalte er Rigsdagsmand, og at han derfor skulde gaa uskadt, hvor andre straffes, forstaar jeg ikke. Endvidere er sagt: Rigsdagsmændene maa gjøre Rede for sine Vælgere. Det har de selvfølgelig Lov til, men tiltaltes Møder har været Agitationsmøder, de er ikke afholdte for at gjøre Rede for hans Virksomhed i Folkethinget. I hvert Fald kan F. aldrig have havt Lov til at tale ophidsende og derved blandt andet overtræde Cirkulæret.

Derfor mener jeg, at tiltalte for Overtrædelse af Cirkulæret har gjort sig skyldig i Overtrædelse af Straffelovens § 142 Efter min Mening er tiltaltes Handlemaade mere strafbar end Jensens, og saa er Tiltalte kun idømt en Bøde, der naturligvis bliver betalt af demokratisk Fond og som altsaa slet ingen Straf er, medens Jensen blev fradømt sit Embede.

Derpaa tog Dokumentationen sin Begyndelse; i Gaar vilde Defensor, Højesteretssagfører Oct. Hansen tage Ordet.

Den 2den Fejøsag.

Efter flere Dages Procedure har Højesteret i Torsdags paakjendt den anden af de i sin Tid saa meget omtalte Fejøske Barnemordssager.

Aktionen i samme var rettet mod 4 Kvinder, der var sigtede for Mord, Barnemord, Forsøg paa Fosterfordrivelse, Rufferi osv., medens en Træskomand fra Øen og hans svenskfødte Hustru var tiltalte for Overtrædelse af Straffelovens § 182, Hazardspil, og for uberettiget Næringsbrug. De nærmere Omstændigheder ved Sagen er saa bekjendte, at vi indskrænker os til efter „Mgbl." at fremhæve følgende:

Efter at en 17-aarig Tjenestedreng paa Fejø under en af Birkedommer Freuchen indledet Undersøgelse havde tilstaaet sig skyldig i en Sædelighedsforbrydelse, blev han adspurgt om, hvorledes han var blevet saa moralsk fordærvet, og efter nogen Modstræben afgav han da den Forklaring, at den ovennævnte Træskomand i længere Tid i sit Hus havde holdt et Slags Kro for unge Mennesker af begge Kjøn, og at der blev drevet megen Usædelighed, hvori ogsaa han havde déltaget.

Paa Grundlag heraf og af en Række Forhør fik Freuchen i kort Tid fra de 4 Fruentimmer Tilstaaelser, der syntes at godtgjøre, at Usædeligheden havde sat endnu dybere og videre rækkende Spor i Form af flere Barnemord under særdeles oprørende Omstændigheder, Forsøg paa Fosterfordrivelser osv. De 3 af Kvinderne, Træskomanden og hans Hustru blev da sat under Tiltale ved Fejø Birks Extraret, ved hvis Dom de i 1883 idømtes Straffe af Forbedringshusarbejde og Fængsel paa Vand og Brød, og Straffene blev strax fuldbyrdede. Den 4de af Kvinderne fremkom med en Forklaring om, at hun paa Lolland havde været med til at „henrette" 3 uægte Børn og hjulpet en Mand med at myrde 2 Personer i Omegnen af Bandholm. Hun idømtes Tugthusarbejde i 8 Aar.

Medens hun selv akviescerede ved denne Dom, indankede det Offentlige den derimod for Overretten, som foranledigede hende indlagt paa en Sindssygeanstalt. Hun viste sig imidlertid ikke sindssyg, men erklærede bestemt, at hun var dømt uskyldig. Kriminalretsassessor Ingerslev fik da Kommissorium til at undersøge Sagen, ikke blot for hendes Vedkommende, men ogsaa for de tidligere dømte 5 Personer. Det varede da heller ikke længe, inden de alle tilbagekaldte deres Tilstaaelser, som de erklærede at have afgivet for at slippe for de under meget extraordinære Forhold afholdte, meget langvarige og trættende Forhør og „for at snakke Birkedommeren efter Munden". Birkedommer Freuchen var imidlertid indlagt paa Sindssygeanstalten; det viste sig, at da han optog Forhørene og affagde Dommene, havde han ikke været ved sin Fornufts sunde Brug.

To af de tidligere dømte, som endnu hensad i Forbedringshuset, blev indtil videre løsladte, medens Underretsdommen for alles Vedkommende indankedes for Overretten, der ved sin Dom af 30te Marts f. A. frifandt samtlige 6 Tiltalte for Aktors Tiltale og paalagde det Offenlige Sagens Omkostninger.

I denne Form var det, at denne komplicerede Sag forelaa Højesteret til Paakjendelse efter det Offenliges Begjæring, i hvilken Anledning Aktor, Advokat Klubien, i sit Foredrag bemærkede, at naar han i Kraft af sit Aktorat maatte paastaa samtlige Tiltalte anséte med Straf efter Lovgivningen, var dette kun en rén Formalitet, idet der ingen Tvivl kunde være om, at Overretsdommens Resultat var det rette. Højesteret bekræftede da ogsaa denne Antagelse, idet den in terminis stadfæstede Overretsdommen og paalagde det Offentlige Omkostningerne ved Appellen.

Hedesagen.

I 1886 er, if. „Hedeselskabets Tidsskrift", udført, paabegyndt eller projekteret 11 Vandingskanaler. Kanalernes Længde er fra 4000 til 10,500 Alen, Vandingsarealet fra 25 til 360 Tdr. Land. Den største af de projekterede Kanaler er Tjæreborg Kanalen (Ribe Amt). Der er her paatænkt Tilvejebringelsen af Ledninger med en samlet Længde af ca. 10,500 Alen til Vanding af ca. 360 Tdr. Land Marskeng. Vandet agtes optaget fra Sneum Aa ved Dampkraft. Arbejdet vil blive udført i 1887.

Mergelsøgningen i 1886, foranstaltet af Hedeselskabet har fundet Sted ved to Mergelsøgere i 11 Sogne. Der er fundet Mergel paa 65 Steder. I den Række af Aar, hvor Mergelsøgningen har funden Sted, er der ialt foretaget Undersøgelser hos 2882 Lodsejere, og der er fundet Mergel paa 777 Steder.

Oberstløjtnant Dalgas offentliggjør i sidste Hefte af ovennævnte Tidsskrift en længere Afhandling, i hvilken han tager Ordet for at indskrænke Indførslen af Gavntræ fra Udlandet, samt for Anvendelsen i langt større Maalestok end hidtil af vort eget Gavntræ. Han gjør bl. a. opmærksom paa, at der i Udlandet jevnlig anvendes Rødgran og Ædelgran til Bygningstømmer. Hos os skér dette sjeldent, idet vi af gammel Vane til høje Priser hertil henter tysk, norsk, svensk og finsk Fyrretømmer i vore Søstæder, ja stundom endog henter udenlandsk Gran samtidigt med, at dansk Gran haves lige ved Haanden i vore Skove og til lave Priser. Publikum bør oplyses om, at det staar sig selv i Lyset ved at betale 80 a 100 Øre pr. Kubikfod udenlansk Fyr i Stedet for at give 40 a 50 Øre for dansk Gran. E. Dalgas tager samtidigt Ordet for Anlæg af den Slags lette, transportable Skovbaner, der for Tiden er Gjenstand for megen og omhyggelig Prøvelse i Udlandet, og som i Hovedsagen ligner de Mergelsporvogne, Hedeselskabet har bygget med en Udgift af ca. 40,000 Kr. pr. Mil. Ved slige lette Baner vil Markedet for vore Skovprodukter kunne blive aabnet i langt større Grad end hidtil, og Kjøbmandsforretninger vil da opstaa, som beskjæftiger sig med Tømmerhandelen fra vore Skove, noget hvortil vi i høj Grad trænger. Særlig dvæler Forfatteren imidlertid ved Anvendelsen af vort Bøgetræ til Jernbanesveller, i Lighed med hvad der er skét i Rhinegnene, i Østerrig, i Nederlandene etc. Oberstløjtnant Dalgas udregner, at der ved Anvendelsen af imprægnerede Bøgesveller vil kunne spares ved de 257 Mil danske Jernbaner mellem 100,000 og 226,000 Kr. aarlig. Saafremt Klorzink anvendes ved Imprægneringen, vil Besparelsen blive endnu større.

Redaktøren af „Hedeselskabets Tidsskrift" udtaler sluttelig det Haab, at der angaaende denne Sag maatte finde en omhyggelig Undersøgelse Sted, helst udført af Statens sagkyndige Teknikere.

Et Exempel.

I Houlbjerg nægtede Beboerne fra første Færd af at følge med Hr. Olriks Fuldmægtig som Pantevidner, skriver „Aarh. Amtst.".

De blev derfor idømt en Bøde af 4 Kr. til hver. De nægtede at betale. Affoningen skete ved 2 Dages simpelt Fængsel.

De gjorde det 1 Gang. De gjorde det 2 Gange. 3dje Gang var de parate til at gjøre det om igjen, men da var Olrik kjed af det. For Sporup og Thorsø havde sluttet sig til Houlbjerg, og de var bleven ham for mange. Olrik er bøjet af, han forlanger dem ikke til at være Pantevidner mere.

Hvad om man Landet over, hver By, hvert Sogn, havde nægtet Skat saa énstemmigt, som de har nægtet at være Pantevidner i Houlbjerg.

Fogderne havde pantet 1ste Gang, de havde maaské pantet 2den og 3dje Gang; men skulde man tælle Skattenægterne i Tusindtal i hver eneste Jurisdiktion, havde Fogderne snart klaget sig. Thi de vilde have staaet overfor det i Længden uoverkommelige.

Det vilde da være gaaet Hr. Estrup, som det er gaaet Hr. Olrik. Han var bøjet af. Kjendsgjærningerne vilde have belært ham om, at det er uoverkommeligt at regere et Folk, naar der skal Retskjendelse til for hver Skat, der skal ud af Borgernes Lommer.

Men saa vidt var Danmarks Venstre endnu ikke kommen i Firserne.

Silkeborg, den 12te Marts.

— Efter otte hele Møder, sex Dagmøder og to Aftenmøder, blev Finansforslaget i Torsdags færdigt fra 2den Behdl. i Folkethinget. Med Føje var der i Torsdags, i det ottende Møde, nogen Træthed over Forhandlingen og et naturligt Hang efter at naa Enden. Marineminister Ravn og Finantsminister Estrup, hvis Budgetter var de sidste paa 2den Behandlings Dagsorden, slap derfor hurtigere og nemmere fra Kritiken end deres Kolleger; paa højst halvtrejde Time var der expederede.

Et betydeligt Arbejde staar dog ifølge „Mgbl." endnu tilbage, før Finantsloven kan gaa til Landsthinget. Af forskjellige Grunde — saasom utilstrækkelige eller sént indløbne Oplysninger ang. de enkelte Bevillinger, Forbehold tagne fra denne eller hin Side paa et tidligere Stade, da Sagerne endnu ikke forelaa tilbørlig oplyst fra Ministeriets Side, Mangel paa Tid eller Lejlighed til de fornødne Konferencer med Ministrene, for ikke at tale om Spørgsmaal, der bringes frem af Ministrene, efter at den ordinære Udvalgsbehandling af Loven har fundet Sted — af saadanne Grunde henstaar der sædvanlig fra 2den til 3dje Behandling ikke faa Sager. I Aar er dette i særlig Grad Tilfældet som Følge af Opløsningen midt i Rigsdagsarbejdet.

Naar Ministeriet nu sér tilbage paa den Finantslovbetænkning, hvorom det i Januar Maaned ikke vilde forhandle med Folkethinget, og det dermed sammenligner den Betænkning, som har afgivet Grundlaget for den i Torsdags afsluttede 2den Behandling, da vil Ministeriet, hvis det overhovedet sér tilbage paa noget, eller tænker længer end fra Næse og til Mund, spørge sig selv, hvad det paa Finantsloven har vundet ved Opløsningen.

Ministeriet har faaet nu akkurat, hvad det ogsaa vilde have faaet i Januar, og hvad der var bleven det nægtet den Gang, har det lige saa lidt nu erholdt noget af. Det samme Fad Kaal, Regeringen kimsede ad i Januar, har den ladet sig servere i Marts.

Men havde det saa ikke været forstandigere af Ministeriet om det i Januar havde taget for sig af den frisk serverede Betænkning end at tage den opvarmet i Marts?

Ganske vist havde det været forstandigere, hvis Regeringen med Finantslovbehandlingen forbandt en alvorlig Hensigt om at faa en Finantslov bevilget. Fra Januar til 1ste April var der tre Maaneder til Arbejdet; fra Valgene blev der faktisk kun den halve Tid. Men denne Afbrydelse af Rigsdagsarbejdet er alene i deres Interesse, som kun vil orkesløs Forhandling, Skinforhandling, men stræber desto mere efter at slippe fra Rigsdagen paa den kortest mulige Tid for at faa „frie Hænder".

Ministeriet har under den stedfundne Finantsbehandling gjentagende røbet sin Attraa. Mér end én Gang har de Herrer Ministre, naar de kom i Betryk for Argumenter, antydet, at de havde Landsthinget i Ryggen. Blandt andre gav Hr. Bahnson forleden at forstaa, at en Bevilling, hvorom han ikke kunde enes med Folkethinget, betød Konflikt med Landsthinget. Og Hr. Nellemann, der særlig udmærkede sig ved Kejtethed i Debatten, forløb sig en Dag saa vidt, at han aabenlyst bifaldt Landsthingets grundlovstridige Visnepolitik med at hengjemme Provisorierne og fornægte Folkethinget Adgang til at udtale sig om dem.

Naar Ministeriet derfor om en Uges Tid følger Finantsloven ind i Landsthinget, følger det ikke som en mæglende Magt, der ønsker at bidrage til Forstaaelse; det følger Finantsloven som dens onde Aand. Og medens de ministerielle offentlig vil anlægge Sorg over, at der ingen Finantslov bliver vedtaget, vil de føle det som en Befrielse, naar de lykkelig naa'r den 1ste April og aabent Vande for det næste Provisorium.

— I alle Egne af Landet er Spørgsmaalet om Andélsmejerier paa Dagsordenen; men intet Steds synes de dog at voxe frodigere frem, end her paa vor Egn. Foruden de alt omtalte paatænkte ny Anlæg i Silkeborg nordlige Opland, har man nu ogsaa rejst Sagen i Them. Der er allerede tegnet en hél Dél Medlemmer, med et Kohold af henved halvtredje Hundrede og der ventes ikke saa faa flere endnu. Det videre Arbejde for Sagen er overdraget et Nimands-Udvalg bestaaende af: R. Laursen, Rustrup; L. P. Sørensen, Them; Anton Pedersen, Salten; Anton Thomsen, Gjedsø; F. Pedersen, Them; Ole Geert, Them Mark; O. Pedersen, Løgager; Rasmus Knudsen, Salten Skov og Peder Pedersen, Tømmerby. Mejeriet skal ligge i Them. Tegningen af ny Medlemmer, der foregaar hos Udvalgets Medlemmer, staar aaben til 1ste Maj.

— Til Lærerembedet i Sérup er indstillet Lærerne Pedersen (Hjælpelærer i Sérup), Nielsen, Ferup, og Andreassen.

— Efter at Vejret i de sidste Uger har været foraarsagtigt, kun af og til med nogen Nattefrost, overraskedes man i Morges med et rigtigt nordisk Vintervejr: 5 a 6 Gr.s Frost og et Snélag i Gaderne saa tykt, at det havde sin Vanskelighed at kjøre igjennem det. Enkelte Steder var Snéen